

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: **Volnočasová výtvarná výchova a rozvoj tvořivosti v předškolním období**

Autorka práce: Veronika Voltrová

Obor studia: Pedagogika volného času

Předložená práce spadá do oboru studia a splňuje základní požadavky na tento typ závěrečné práce. Silnou stránkou práce je zajímavé a pro pedagogiku volného času inspirující téma – tvořivost. Tvořivost je navíc schopnost, kterou je žádoucí podporovat právě u dětí. Autorka se zaměřila na děti předškolního věku (4 – 6 let) a na rozvoj tvořivosti skrze výtvarnou výchovu. Rozdělila svou bakalářskou práci na teoretickou a praktickou část; v první se pokusila prezentovat vybrané teoretické poznatky, v druhé demonstrovat svou praktickou pedagogickou činnost zaměřenou na rozvoj tvořivosti v rámci nadstandardní aktivity pro děti z mateřské školy v Kamenici nad Lipou, v rozsahu 5 výukových jednotek po 40 minutách.

Zvolené téma má velký pedagogický potenciál, nejen praktický, nýbrž i teoretický. Myslím, že autorka – podle mého celkového úsudku – tento potenciál uskutečnila jen zčásti. Jako oponent mám za úkol poukázat především na formální (1), obsahové (2) a jazykové (3) nedostatky předložené bakalářské práce:

1) Teoretická část je převážně kompilací, tj. souborem přejatých tvrzení a myšlenek jiných autorů. A to nejen ze začátku, ale kontinuálně, až do poslední kapitoly teoretické části (3.5). Parafraze navíc nejsou v poznámkách pod čarou odlišeny od přímých citací výrazem „srov.“.

Škoda, že autorka sama nepřistoupila ke zvolenému tématu více tvořivě – mohla použít myšlenky jiných autorů k tomu, aby téma sama, originálně a více do hloubky promyslela, snad možná i na základě nejen pedagogickém, nýbrž i filosoficko-teologickém; studium na teologické fakultě ji k tomu dalo jistě mnoho příležitostí.

Z metodologického hlediska čtenář také očekává více preciznosti, týká se to kupříkladu definice cíle. Autorka v úvodu práce jako cíl uvádí „převedení... teorie do praktických výukových listů pro žáky v předškolním věku“ (s. 7), v praktické části pak jako záměr prezentuje „vytvořit podklady, které by umožnily následné využití v širším oborovém rámci“ (s. 29) a v závěru za cíl považuje „shromáždit klíčové teoretické poznatky o tvořivosti jako nástroji rozvíjející osobnost dítěte a z těchto poznatků vytvořit výukové listy pro mimoškolní činnost.“ (s. 43).

K čemu tedy měly přesně sloužit podklady, příp. výukové listy? Ke konkrétní činnosti (kterou autorka prezentuje v praktické části), nebo k tomu, aby je bylo možné použít „v širším oborovém rámci“? Co přesně a proč z teorie převedla do praxe? Co přesně z teorie tvořivosti chtěla demonstrovat?

Hlavní metodologický problém vidím v tom, že autorka v úvodu jasně nevysvětluje, v čem přesně a proč bude praktická část sloužit jako demonstrace teorie – resp. jakých aspektů teorie výtvarné tvořivosti (autorka jich prezentovala celou řadu). Lapidárně řečeno, autorka v praktické části demonstruje, že děti tvořily... kouzelné obrázky, ježka tužkovníka... etc.) a pak výtvary společně hodnotily (viz příslušná hodnocení na s. 33, 35, 38, 39, 41). Výukový cíl přitom definuje takto:

„Výukovým cílem by měla být kvalitativní i kvantitativní změna u žáka, a to v oblasti kognitivní (vzdělávací), afektivní (postojové, hodnotové) a psychomotorické (výcvikové).“ (4.3.3)

Jsou tyto změny u dětí nějak v práci vyhodnoceny? Je to nějak (stručně) vyhodnoceno v závěru práce? Nebo se jedná jen o obecné tvrzení přejaté z odborné literatury – které se nijak nepromítá do provedených dílčích vyhodnocení? Anebo bylo „cílem... praktického projektu“ jen – nespecifikovaně – rozvíjet „tvořivosti dětí předškolního věku ve volnočasové výtvarné výchově“? (s. 27)

Bylo (v teoretické a/nebo praktické) části nějak explicitně rozpracováno, jak zkoumat a hodnotit tvořivost co do centrálního rozlišení – tvůrce vs. výtvor? (české slovo „tvořit“ koresponduje se slovy „tvůrce“, „tvor“, „výtvor“) Co se vlastně mělo hodnotit? Jen tvůrce, nebo jen výtvoř, anebo obojí? Proč?

Autorka v závěru bakalářské práce jen stručně naznačuje, že se potýkala s nedostatkem času. Jinak nevyvozuje žádné závěry, nepřichází s žádným vlastním příspěvkem k tématu, nenabízí žádnou syntézu; jen velmi stručně informuje, co obsahuje teoretická a co praktická část práce (to už ale čtenář četl v úvodu).

2) Nedostatky obsahové vyplývají přímo z uvedených formálních nedostatků. Jako příklad lze uvést část 3.5; název slibuje „Pohled na ontogenetický vývoj dětského výtvarného projevu v 21. Století“. Autorka na začátku vyjasňuje, že přínos prof. Uždila, jeho „základní myšlenky a teoretické studie pojednávající o dětském výtvarném projevu přetrvávají dodnes“, je však „vhodné uvést aktuální hledisko na toto téma, a to pohled 21. století.“ (s. 24). Čtenář po takovém uvedení očekává pohled více než jednoho odborníka – ledaže by jeden odborník skutečně reprezentoval (počátek) 21. století. Tak to mu ale pravděpodobně není. Autorka však představuje jen pohled jediný, pohled jedné odbornice – a navíc částečně shodný s výše uvedeným pohledem prof. Uždila. Nestálo tedy za to tyto dva pohledy nějak srovnat? Proč by měl pohled jednoho člověka reprezentovat „pohled 21. století“?

3) Jazyková a stylistická úroveň předložené bakalářské práce je velmi dobrá. Stylisticky/gramaticky neadekvátní/chybné formulace se vyskytují ojediněle, např. „...rozvoj v jednotlivých fázích vývoje dítěte“ (s. 5); „Děti chodící do kroužku VV pedagog vyzve, aby...“ (s. 32); „Teoretická část byla sestavena z kapitol popisujících pojem tvořivost...“ (s. 42).

Příklady otázek – částečná inspirace pro obhajobu s ohledem na širší kontext tématu:

- Jaký vliv mají na teorie tvořivosti filosofické a teologické předpoklady? Dokázala byste uvést nějaký příklad?
- Myslíte si, že se různé teorie tvořivosti odlišují kvůli různým pojetím člověka?
- Jak byste obhájila rozdíl mezi tvořivostí (morálně) zlou a (morálně) dobrou? Anebo je jakýkoli projev tvořivosti (morálně) dobrý?
- Na s. 33 uvádíte jako motivační pobídku dětí: „Příroda je mocná kouzelnice. Děti, chtěly byste si také zakouzlit?“ – Má teze „příroda je mocná kouzelnice“ nějaké filosofické a teologické implikace? Jaké? Proč můžeme chápat kouzlení jako projev tvořivosti? Jaké různé významy může mít slovo „kouzlit“?

Předloženou bakalářskou práci navrhuji hodnotit jako *velmi dobrou až dobrou*, konečné hodnocení bude záviset na tom, jak autorka svou práci obhájí.

Vojtěch Šimek, 4. 6. 2020